

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

Տ. ԱՐՇԱԿ ՎՐԴ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ ՔԱՐՈՋԸ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ Ս. ԾՆՆԴՅԱՆ ՃՐԱԳԱՈՒՅՑԻՆ

(5 հունվարի 2002 թ.)

«Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամեն»:

Միեկի հավաքացալներ,

Պատմության շարժընթացի մեջ այսօր Աստծո կողմից սպեղծված սովորական օրերից մեկն է, օր, որը սակայն իր արտաքին շքեղության մեջ և, ինչպես ամենքդ տեսնում եք, իր հատկական լուսավորությամբ, իր պայծառությամբ, իր շքեղությամբ փարբերվում է մյուս բոլոր օրերից: Մակայն այս շքեղության հեղի այն ունի նաև մի ներքին խորը խորհուրդ:

Այսօր ծնունդ է և, ինչպես ամեն մեկ ծնունդ՝ այս ծնունդը ևս մեզ մղում է խորհրդածության, վերլուծելու այդ ծնունդի արժեքը, խորհրդածելու այդ ծնունդի մարդկային քաղաքակրթության վրա ունեցած ազդեցության մասին: Եվ այդ խորհրդածությունը հարկադրում է ինձ հաստատել, որ արդարև մարդկային կյանքը չափազանց նման է մի լեռան. որքան հեռանում ես այդ լեռից, այնքան ավելի փոքրանում է, սրվելով և աղտոտվում, և սա օրինաչափություն է, որքան մեզ ժամանակը ավելի ու ավելի շար է բաժանում կյանքից հեռացած մարդուց, այնքան նրա կերպարն ավելի մշուշվում է, ավելի փոքրանում:

Մակայն կա մի ծնունդ, որին նույնիսկ ժամանակն ու հեռավորությունն ի գործ չեն փոքրացնել, որովհետև նա ոչ թե նման է լեռան, այլ հորիզոնի, որին որքան մոտենում ես, այնքան հեռանում է, և որից որքան հեռանում ես, այնքան մոտենում է՝ մնալով նույնը, նույն անպարագրելին, մեծը, հսկան և որևէ բանից չսրվելով: Եվ այս մեծությունը բնորոշ է այն ծնունդին, որի նախադրանակը այսօր մենք կատարելու ենք՝ Քրիստոսի Ծննդյան:

Բազում խոսքեր են ասվել և բազում ուսումնասիրություններ գրվել այս ծնունդի և այս կյանքի մասին: Բայցևայնպես երբեք չի սպառվել Նրա կյանքի պատմության թեման: Նրա մասին մարգարեն արտահայտվում էր որպես Հավիտենական Թագավորի, որպես Խաղաղության Իշխանի, և ամբողջ մի ժողովուրդ դարեդար սպասում էր Իրեն, լեցվել էր սպասումով և ակնկալությամբ իր Մեսիային, իր Փրկչին դիմավորելու: Եվ սակայն, հակառակ այդ սպասումի, որ գալու է մարմնավոր մի իշխան, որ գալու է մարմնավոր մի ազադիչ, այդ Փրկիչը, Նա, որի ծնունդը փոխախմբում ենք մենք այսօր, անակնկալորեն և բոլորի համար անսպասելի ծնվեց մի խեղճ և

աշխարհից մոռացված ու լքված հյուղակում, որը հովիվների համար կացարան էր ծառայում: Եվ բացի մի քանի խոնարհ հոգիներից, որոնք ունեին սրբի սրբություն Իրեն ճանաչելու, ո՛չ ոք, ո՛չ ոք չկարողացավ ճանաչել Իրեն: Եվ բացի նրանցից, ովքեր այդ սրբի սրբությամբ եկել էին Իրեն երկրպագելու, ոչ ոք երբեք սրբի զոջում, սրբի պատրաստակամություն չունեցավ ծուր կրկնելու Նրա առջև:

Այսօր Քրիստոսի ճակարդ պատրած փշե պսակի փղե աճել և ծաղկել են վարդեր ու մեփակներ, որը, ինչպես փեսնում եք, զարդարում է ամեն մեկ եկեղեցու սուրբ խորան: Հասկանալու համար այն ազդեցությունը, որ գործեց Հիսուսի ծնունդը, այդ Մանկան ծնունդը ամբողջ աշխարհի, ամբողջ քաղաքակրթության վրա, հարկ է հայացք նետել, հայացքով ընդգրկել մեր անցած ուղին և մարդկության նախորդ շրջանի պատմությունը: Արդյոք արվեստներն ու գիտությունը և, ընդհանրապես, մարդկության քաղաքակրթությունը պիտի լինեին այն վիճակի մեջ, պիտի հասնեին այն բարձունքին, եթե իրապես չծնվեր այդ Փոքրիկը, այդ Մանուկը, որ իր կյանքի պատմությամբ իրապես հեղաշրջում առաջ բերեց մարդկային կյանքում:

Ժողովուրդներ կան և շատ են այդպիսիք, ինչպես մեր ժողովուրդը, որ իր դպրությունը, իր գիրը և գրականությունը ստացավ ի սեր Քրիստոսի կյանքը իր ժողովրդին սեփական լեզվով թարգմանելու: Եթե չլինե՞ր Քրիստոսի ծնունդը և եթե չլինե՞ր իր կյանքը սեփական ժողովրդին սեփական լեզվով թարգմանելու անհրաժեշտությունը, արդյո՞ք հայ ժողովուրդը և մի շարք այլ ժողովուրդներ կունենային իրենց դպրությունը, գիրը և գրականությունը:

Նրա ծնունդով արվեստի մեջ նշանակալի ձեռքբերումներ, արվեստի նշանավոր գլուխգործոցներ ստեղծվեցին, որոնցում պատկերված է սուրբ ծննդյան գեղեցիկ, խոնարհ և ճոխության մեջ չփայլող, բայց իր ներքին խորհրդով, ներքին պարունակությամբ ամենքին ցնցող խորհրդավոր մի փեսարան: Նույնն է նաև գրականության մեջ, բոլոր գիտությունների, բոլոր ասպարեզների մեջ: Բայց ամենից նշանակալից ներդրումը, ամենից նշանակալից հեղաշրջումը կատարվեց մարդկության բարոյական կյանքում:

Բարոյականություն, որն այդ շրջանին, ինչպես չափազանց շատ է ասվել, չափազանց շատ է կրկնվել, ծանր վիճակի ու կացության մեջ էր: Եվ այսօր արդեն, եթե դարեր առաջ, Քրիստոսի ծննդից առաջ փղամարդու և կանանց միջև փարբերությունը հսկայական էր, այլևս նրանց ընձեռնվել է հնարավորությունը որպես ազատ անձ, որպես Աստծո պատկեր ունենալու հավասար դիրքեր հասարակության մեջ:

Առաջ է եկել քրիստոնեական եղբայրասիրությունը և ամրապնդվել, ամուր հիմքերի վրա է դրվել մարդասիրությունը այն օրինակով, ինչ Քրիստոս փածեց մարդու նկատմամբ: Եվ, վերջապես, ամենից մեծ ավանդը Քրիստոսի ծննդյան եղավ այն, որ մարդկությունը նոր հայացքով և նոր ըմբռնումով մտնեցավ այն բնորոշմանը, այն առաքինությանը, որը կոչվում է արդարություն: Եվ իրապես արդարությունը, որը այլ կերպ էր ընկալվում նախաքրիստոնեական շրջանում:

Արդարության մասին նախնի ժողովուրդների պատկերացումները թերևս լավագույնս արտացոլված են մի ոչ քրիստոնյա, բայց հինավուրց ժողովրդի ավանդա-

գրույցում, ուր արդարությունը անձնավորված է ներկայացվում: Ավանդագրույցում պարամվում է, թե մեկ անգամ արդարությունը և անարդարությունը ճանապարհ են գնում, և ճանապարհին անարդարությունը դանակով հարվածում և սպանում է արդարությանը: Եվ հարվածից հետո, սպանելով արդարությանը, նրան մոխրի է վերածում և թանաք դարձնում: Եվ հին ժողովրդի իմաստությունը ասում է, որ այդ օրվանից ի վեր արդարությունը բնակվում է գրքերում, իբրև թանաք դաջվելով գրքի սպիտակ թերթերին: Սակայն Քրիստոս եկավ և ծնվեց, որպեսզի հաստատի, որ արդարությունը ոչ թե գրքերում է միայն պարփակված, այլ նաև յուրաքանչյուրի մեջ, յուրաքանչյուր քրիստոնյայի հոգում: Եվ ինքը, Եսայի մարգարեի բնորոշմամբ, որպես Արդարության Արեգակ Իր արևի ջերմության ներքո մշտապես ջերմացնելու է բոլոր քրիստոնյաների հոգիները, ովքեր իրապես ձգտում ունեն արդարության հասնելու և արդար լինելու:

Արդարությունը հեռու չէ, յոթ սարից այն կողմ չէ: Արդարությունը մեզանից յուրաքանչյուրին մոտ է այնքան, որքան մեզանից յուրաքանչյուրը մոտ է Քրիստոսին, և որքան ինքը իրեն արդար է նկատում և որքան ինքն է ձգտում արդարության:

Եվ այսօր, սիրելի հավաքացյալներ, Քրիստոսի Ծննդյան փոքր արդարության ծննդյան և արդարության փառաբանության օրն է: Շատ անգամներ ասվել է, որ նաև սիրո փառաբանության, սիրո ծննդյան օրն է, սեր, որ Աստված փածել է մարդկության նկատմամբ, բայց այն նաև արդարության ծննդյան օրն է, արդարության՝ ամեն մեկիս հոգիների մեջ:

Արդարությունը կարող են գտնել նրանք, ովքեր փնտրում են իրապես արդարությունը: Շատ դյուրին է մեղադրել որևէ մեկին անարդարության մեջ: Սակայն, ինչպես ասացինք, արդարությունը իրական, ապրված և ներքին զգացում է և, որպես շեշտում է Տերը՝ Երկնքի արքայությունը, մեզանից յուրաքանչյուրի հոգիներից ներս է, այնպես և արդարությունը, միայն անհրաժեշտ է, որ այն պեղվի և դուրս բերվի:

Ես այս զգացումով, սիրելի հավաքացյալներ, այս բարեմաղթանքով, որպեսզի Տիրոջ սուրբ ծնունդը արդարության որոնման նոր մղիչ ուժ, նոր խթան դառնա ամենքիս համար մեր կյանքի ընթացքի բոլոր պայմաններում, հայցում եմ Երկնային Փրկչի առաքյալ օրհնությունները ամենքիս և բերկրանքով, հոգու բերկրանքով վերըստին ավերիսը փալիս Սուրբ Ծննդյան:

Քրիստոս ծնավ և հայտնեցավ. ձեզ, մեզ և ամենեքյան մեծ ավերիս: